

v kratkem času razpečalo, kaže najbolj, da je rabno. Knjižica uči 1. o situacijskih črtežih (mapah), 2. o stavbarskih črtežih, 3. nekoliko o senci, barvah in perspektivi. Za risarja, stavbarja, mizarja je knjižica potrebna, pa tudi toliko lahka, da si s pomočjo jasnih risb v prilogah lahko raztolmači nauk. Zato knjižico radi priporočamo, dasi želimo, naj bi se 3. natisek — če ga doživi — stvarno, jezikoslovno in tiskovno še bolj popravil in očistil.

Varujte naše koristne ptice glada in mraza in nastavlajte jim valilnice! Prošnja in opomin do šolske mladine z navodom, kako pripravljati ptičja krmilišča in valilnice. S 24 podobami. Sestavil Fran Vabič, nadučitelj, Rumeč bl. Ormožca (Friedau). V lastni založbi. Tiskal Drag. Hribar v Celji. 12°. Stranij 22. Cena komadu 15 kr., 10 komadov 1 gld. 10 kr., 50 komadov 5 gld. 100 komadov 9 gld. Ta ljubka, z ličnimi sličicami okrašena knjižica je vredna, da jo pridno beró v vsaki družini in si jo dobro zapomnijo otroci. Naslov naznanja dovolj, kaj je v njej. Jako jo priporočamo.

Nauk slovenskim gospodarjem, kako je zboljšati rejo goveje živine. Spisal Viljem Rohrman, pristav deželne kmetijske šole na Grmu. Založila podružnica c. kr. kmetijske družbe v Novem Mestu. Tiskal J. Krajec. 1894. 8°. Str. 51. Cena 15 kr. — Kako veselo je, da se tako množi naše poučno gospodarsko in obrtno slovstvo! To priča bolj, ko marsikaj drugega, da Slovenec napreduje v gospodarstvu, pa tudi, da se slovenski gospodar želi izobraziti in ljubi materinščini. Pouk je kratek: o bikih, kravah, teletih in mladi govedí. Naposled govori o hlevih in podaje najvažnejša postavna določila o povzdigí reje goveje živine na Kranjskem z dné 11. avg. l. 1890. in 2. maja l. 1891. — Ta knjižica je posebno lahko umevna, preprosta, vendar dokaj popolna. Želimo, da bi se daleč razširila in donesla slovenskim gospodarjem veliko dobička.

Orehovski Bračko pa „Slovenski Gospodar“. Svojim gornjeradgonskim krajanom na presodbo spisal J. Žitek, dosluženi gimnazijski profesor. Maribor. 1894. Založil pisatelj. Tisk tiskarne sv. Cirila. 12°. Str. 56. — Zanimiva spomenica o našem narodno-političnem življenju in borenju. Žalostno, da je treba boriti se proti takim ljudem, veselo pa, da se lahko zavrtimo v boju in takemu nasprotniku izbijemo orožje. Vrlemu gospodu pisatelju z drugimi štajerskimi narodnjaki vred kličemo: Ne udajmo se!

Izvestje „Glasbene Matice“ v Ljubljani v 22. društvem, 12. šolskem in pevskega zboru 4. letu 1893/94. Izdal odbor, sestavil društveni tajnik Anton Štritof. Vsebina: I. Uvodne besede. II. Kronika. III. Mužikalije. IV. Glasbena šola. 1. Učiteljstvo. 2. Učni načrt. 3. Imenik učencev. 4. Statistika glasbene šole. V. Koncerti. 1. Imenik

pevskega zboru. 2. Vzporedi koncertov. 3. Statistika koncertov. VI. Račun in proračun. VII. Imenik društvenikov. VIII. Naznanilo o začetku prihodnjega šolskega leta. V Ljubljani, dné 7. julija 1884. Založila „Glasb. Matica“. — Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani. 8°. Str. 56. Cena 20 kr. — Brez dvoma bo to poročilo vzbudilo zavest in ponos ne samo vseh matičarjev, ampak tudi Slovencev v obče. Sestavljeno je skrbno in natančno. Gospod društveni tajnik si je s tem zaslužil lepo zahvalo vseh narodnjakov. Želimo le, da bi se tako izvestje izdalo vsako leto.

Slovensko delavsko pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani ob svoji desetletnici. Zgodovinska črtica. Sestavila Anton Trstenjak in Anton Slatnar. V Ljubljani, 1894. Založil „Slavec“. Natisnila Katol. Tiskarna. 8°. Str. 32. — Kaj more biti prijetnejšega za trudnega delavca po dokončanem delu, kakor razvedriti se in pokrepčati z domačo pesmico! Pevsko društvo „Slavec“ je praznovalo letos dné 8. minulega meseca desetletnico in napravilo lepo slovesnost. Ta spis pa je namenjen, da poroča o tem desetletju. Vidi se, da društvo živi in je navdušeno za domače petje.

Slovenska šolska letna poročila za 1. 1893—94.

Na prvem mestu je čisto slovensko

Izvestje c. kr. nižje gimnazije v Ljubljani o šolskem letu 1893/94. Na svetlo dal c. kr. ravnatelj Fran Wiesthaller. Vsebina: 1. Argyvska ravnica. Spisal S. Rutar. 2. O račji kugi. Spisal Jos. Hubad. 3. Šolska poročila. Sestavil ravnatelj. V Ljubljani 1894. Založila c. kr. nižja gimnazija. Natisnila I. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 8°. Str. 52. — Lahko se veselimo tega čisto slovenskega izvestja, zlasti še zaradi obeh velevažnih spisov. Naša nižja gimnazija s 388 učenci konec leta — je čast za Kranjsko.

Novomeško gimnazijsko letno poročilo omenjamo tukaj zaradi spisa o slovenski stenografiji:

Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums in Rudolfswert für das Schuljahr 1893/94. Inhalt: Samoznaki in okrajšave v slovenski stenografiji. Von Professor Novak. Schulnachrichten. Vom Director. Rudolfswert. Verlag der Lehranstalt. Druck von J. Krajec. 8°. Str. 93. — Učna knjižica s 14 stranmi litografovanega tiska v lepo zvršenih stenografijskih znakih (od gospoda pisatelja) ti skoro izvabi vprašanje: Ali je došla res iz Novega mesta? Vrlo, vrlo tako! Obširno poročilo nas nekoliko ozdravi žalosti zaradi tega, da je na tej višji gimnaziji samo 174 dijakov. No, železnica jih pripelje — upajmo — prihodnje leto več.

Letno izvestje c. kr. obrtnih strokovnih šol za obdelovanje lesa in za umetno vezenje čipek

v Ljubljani o šolskem letu 1893/94. Na svetlo dal c. kr. direktor Ivan Šubic. V Ljubljani 1894. Založili c. kr. obrtni strokovni šoli. Natisnila Ig. pl. Kleinmeyr & Fed. Bamberg. Str. 38. — Zanima nas najbolj slika „lesenega stropa iz l. 1638. v Kranju“ iz iste hiše, iz katere so bila v lanskem izvestju narisana vrata. Učencev je bilo koncem leta 109, učenk pa 57.

Ruska književnost.

(Priobčil V. Bučar.)

Materiali dlja slovarja drevne-russkago jazika po pismenim pamjatnikam. (Tvarina za slovar staro-ruskega jezika po pismenih spomenikih.) Trud I. I. Sreznjevskago. T. I. A. — K. Spb. 1893.

Proti koncu preteklega leta so izdali prvi snopič velikega dela pokojnega akademika I. I. Sreznjevskoga. Tvarino za to delo je nabiral celo drugo polovico svojega življenja. Najprej čitamo predgovor, v katerem nas seznanja s postankom in nadaljevanjem celega dela. Slovar je bil začet koncem 40. leta. Najprej je mislil Sreznjevski sestaviti slovar k posameznim rokopisom, kakor so delali tudi drugi. Tako je n. pr. A. N. Pipin sestavil slovar za novgorodski rokopis, P. A. Lavrovskij za novgorodski in pskovski letopis; U. G. Černiševskij za ipatevski rokopis itd. Popolni slovar dovršiti je sklenil še-le v petdesetih letih. A še takrat ni bil gotov načrt tega dela: ni bilo še rešeno vprašanje, iz kakih spomenikov bi jemal besede: ali samo iz ruskih ali tudi iz jugoslovanskih spomenikov? Deset let poznej je bil dovršen načrt. Sreznjevski je mislil jemati tudi besede iz sedanjega jezika. Določeno je bilo, da bo jemal slovar besede iz spomenikov XI.—XIV. veka vse brez izjeme in ob jednom vse, kar pojasnjuje besede; spomenike XV.—XVIII. veka pa da bo porabljal za pojasnjevanje staro-ruskega jezika. Izpisovalo se je jako previdno in natančno, da se je tako pokazal jezik ruskega naroda v XIV. in XV. veku. Zgodnja smrt ni dala Sreznjevskemu izpolniti, kar je namerjal. Slovar je ostal nedovršen. „Akademija nauk“ je dala to delo nadaljevati in I. del tiskati po načelih Sreznjevskoga.

V. L. Veličko je izdal dve zbirki pesmij: **Vo-stočne motivi**, drugo izdanje in **Vtoroj sbornik stihotvorenij**. Pesmi so satirične, a niso hude in ostre.

Stihotvorenija i pisma A. V. Kolcova, izdanija pod redakcijo A. J. Ljaščenk. Sbiografič. očerkom i primječanijami. Spb. 1893. — Dela A. V. Kolcova so končala vrsto ruskih pisateljev, katera so bila priložena listu „Sjever“-ju l. 1893. Ta izdaja je veliko boljša od vseh dosedanjih tega slavnega ruskega pesnika. Urednik je imel na razpolago veliko rokopisov, kateri so lastništvo imperatorske javne knjižnice; P. I. Daškova in V. J. Isajeva. Ljaščenka je vse to dobro porabil in tako napravil najboljši tekst del A. V. Kolcova. V opazki so najvažnejše varijante. Pridejana so pisma A. V. Kolcova, katera so sedaj prvič zbrana v jedno zbirko.

Na dobruju pamjat iz russkih pisatelej. Kniga dlja semejnago čtenija. Sostavljena L. P. Nikiforovim. Moskva. 1894. — Nikiforov je izdal to zbirko v dobrodelne namene. Izbral je sestavke in pesmi boljših pisateljev. Izmed pisateljev naše dōbe so najbolj zastopani: L. Tolstoj, D. Mamin-Sibirjak, Apuhtin, Drožin i. dr. Vsi živeči pisatelji so poslali sestavke, ali so dovolili, da se že natisnjeni pretiskajo.

I. Salov je izdal povest iz petrograjskega življenja z naslovom: **Njutnij ugolok**.

N. Karačebkskij: **Gospodin Arskov** in P. V. Bezoluzov zgodovinski roman: **Ženih dvuh nevjest**.

Pjesmi russkago naroda. Sobrani v gub. Arhangeluskaj i Oloneckaj v 1886 god. Zapisali: M. Istonin i O. Ljutš. Spb. 1894. — Ta knjiga ima narodno rusko poezijo, zbrano v l. 1886. od komisije, poslané v severne gubernije na troške carjeve. Obiskali so 35 mest in zapisali 183 pesem. Namen komisije je bil zapisavati stare pesmi; novejših pesem, katere so namreč razširjene sedaj, nahajamo prav malo. Škoda, da so pesmi izdane skoro brez pojasnila. Na podlagi dobrega poznavanja je dokazal Istonin, kakor so trdili tudi že prej, da pri Rusih pada narodna pesem.

U m e t n o s t.

Glasba.

Slovenske narodne pesmi harmonizoval in za koncert priredil Mat. Hubad. Založila „Glasbena Matica“ v Ljubljani 1894. Lastnina „Glasbene Matice“. Vsako pomnoževanje je po zakonu prepovedano. Partitura in glasovi se dobivajo pri „Glasbeni Matici“ v Ljubljani. Cena: partitura s šestimi glasovi à 1 gld. 20 kr., posamezni glasovi

à 10 kr. — „Glasbena Matica“ je sicer izdala že mnogo narodnih pesmij, vendar zasluđuje ta zbirka posebno pozornost. Dočim se v prejšnjih zbirkah kaže narodna pesem v svoji prirodni prostosti, prirejena je tu za umetno izvežban zbor. Seveda mora pri tem narodna pesem kot taka nekaj izgubiti: pri vsakem glasu se čuti osebni čut uglasbovalca, in zato se te skladbe ne morejo imenovati čista last narodova. Vendar je jedro pesmij skoro

Književnost.

Slovenska književnost.

Krško in Krčani. Zgodovinske in spominske črtice. Spisal Ivan Lapajne, meščanske šole ravnatelj. S podobami okrasil Srečko Magolič. Krško, 1894. Založil „Odbor za olepšanje mesta“ v Krškem. 8°. Str. 147. Cena 1 gld. — Neutrudljivi naš pisatelj nam podaja zopet delo in sicer povzeto iz njegovega obližja: vsestranski opis mesta Krškega. Že prvi list knjige nam kaže njen namen: naj bi bila — tako piše pisatelj sam — mal izraz velike Vam (t. j. gospej Hočevarjevi) dolžne hvaležnosti vsega kraja in okraja, v katerem je izšla in kateremu je namenjena. Knjigi je torej bolj namen, da je književen spomenik veliki dobrotnici Krškega in nekaterim slavnim Krčanom, kakor da bi bilo vsestransko kritično in natančno delo. Iz prebiranja knjige same se čitatelj kmalu prepriča, da je tako. Pisatelj nam kaže najprej zgodovino mesta po raznih dóbah, posebej tudi zgodovino raznih naprav: rokodelskih zadrug, cerkve, ljudske šole, meščanske šole, slavnih Krčanov in sicer J. Dalmatina, Ad. Bohoriča, Valvasorja, M. Hočevarja in njegove soproge. Kar čitamo o krških župnikih (str. 71), pač ne more biti resnično; župniki so bili gledé na sedež vedno le „leskovški“. Med posameznimi tvarinami, katere obdeluje pisatelj, ni pravega razmerja, marveč pisatelj se je ravnal po načelu, da je povedal vse, kar je zvedel o mestu, četudi je to ali ono manj važno ali zanesljivo (n. pr. o čarovnicah).

Ker pa ne zahtevamo od take poljudne knjige, da bi bila vsestransko umerjena po vednostnih pravilih, zato jo lahko imenujemo prijazno spomenico lepega krškega mesta, kateremu ho vsekako pridobila več zanimanja pri Slovencih, domačinom pa vzbudila veselje nad rojstvenim krajem. Omenjamo tudi, da ima knjiga lepo število slik, ki prav dobro pojasnjujejo tiskano besedo. S»

Slovanska knjižnica. Snopič 10. podaje povest V. Beneša-Třebizskega: Pošasti, poslovenil Z. Z. Trbojski. (Strani 72.) Povest se giblje v „višjih krogih“ razvnete domišljije, zato nam ni ugajala. Taki proizvodi se ne morejo prištevati boljšim spisom lepega slovstva. V prevodu so nekatere slovniške nepravilnosti, ki gredó menda na rovaš stavcu. — Vse drugačna je mična in ljubka povest „Zaobljuba“, katero nam podajajo snopiči 20.—23. Četudi je v dogodkih nekoliko naključij, vendar se povest lepo in neprisljano pomiče, kaže krepke značaje, lepa dejanja in zdravo jedro. Zapletena nit se tako lepo razvozla, da je vsem delujočim osebam prav — in čitatelju tudi. Tudi jezikovno je slovenski prevod (Petra Medveščeka) dober in lahek. Na koncu 23. snopiča je kratka

Garšnova pripovedka „Štiri dni“, poslovenil J. J. Kogej, povzeta iz rusko-turških bojev.

Slovenska šolska letna poročila za 1. 1893—94.

Letno poročilo uršulinskih dekliških šol v Ljubljani je prineslo na prvem mestu kratko zgodovinsko črtico: „Uršulinski red in njegovo delovanje v Avstriji“, sp. Rok Merčun, katehet, in „Slavovitico sveti Angeli“, zložila M. Stanislava. Letos so imele čast. uršulinke otroški vrtec, vnanjo osemrazredno dekliško šolo, notranjo osemrazredno dekliško ljudsko šolo in slovensko višjo gospodinjsko šolo. Letos je dovolilo ministerstvo, da se otvorita slovenska in nemška meščanska dekliška šola; v prvi razred se bodo sprejele učenke že začetkom prihodnjega šolskega leta. Na osemrazredni vnanji šoli je bilo 583 učenk, med temi 558 Slovenk, 22 Nemk, jedna Čehinja in dve Lahinji. Na notranji šoli je bilo 269 učenk, med temi 201 Slovenka, sedem Hrvatice, 48 Nemk, 13 Lahinj. Na višji gospodinjski šoli je bilo 16 učenk, od teh 15 Slovenk in jedna Nemka.

Umevno je, da se ne moremo ozirati na vsa letna poročila, kar so jih izdala šolska vodstva. A jedno nas je posebno razveselilo, namreč **Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Mokronogu**, ker nahajamo v njem zanimiv domovinski spis „Mokronog z okolico“ (po raznih virih spisal J. Ravnikar) in pa sliko Mokronoga. Spis obsega 13 strani, je mičen, pa tudi natančen, kolikor moremo soditi. Prav bi bilo, da bi se po tem vzgledu ravnali tudi drugi prijatelji šole in domovine in objavljali v poročilih take spise.

Hrvaška književnost.

Knjige društva sv. Jeronima.

(Piše Janko Barle.)

Oglejmo si na kratko knjige, katere izdaje letos društvo sv. Jeronima. To društvo ima isto nalogo kakor naša družba sv. Mohorja. Do sedaj je izšla:

Danica. Koledar i ljetopis društva svetojeronimska za god. 1895. 8°. Str. 225. Cena 25. novč. — Letos je tiskana Danica v 41.000 iztiskih, znak, da je priljubljena hrvaškemu narodu. Ker nisem o letošnji glavni seji, katera je bila dné 1. sušca, ničesar poročal, izpregovorim tukaj o njej. Predsednik dr. Feliks Suk se je spomnil najpreje slavnega dr. Račkega, kakor tudi pokojnega narodnega pisatelja, župnika Petra Bučarja, katera sta oba, prvi s svojimi nasveti, drugi s svojimi spisi mnogo koristila društvu. Novih členov je prirastlo 867, tako da jih je imelo društvo na početku tega leta vseh skupaj 11.416, kar je še vse premalo, vendar tudi lepo število za hrvaški narod.